

Discriminatiemonitor Gelderland Zuid

2016

ieder1 gelijk

Bureau Gelijke Behandeling **Gelderland Zuid**

Inhoudsopgave

	pagina
1. Voorwoord	2
2. Discriminatiemonitor Gelderland Zuid 2016 (tabellen en grafieken)	2
2.1 Inleiding	2
2.2 Omvang van gemelde discriminatie-ervaringen in Gelderland Zuid	2
2.3 Meldingen en klachten bij Ieder1Gelijk (antidiscriminatievoorzieningen)	3
2.4 Incidenten geregistreerd door de politie	13
3. Contextinformatie discriminatie 2016	20

1. Voorwoord

Antidiscriminatievoorzieningen hebben de taak om ondersteuning te bieden aan burgers die te maken hebben met discriminatie en ongelijke behandeling. Daarnaast leveren zij input voor rapportages.

Ieder1Gelijk stuurt aan de gemeenten waarvoor zij werkzaam is jaarlijks een gemeentelijke rapportage en levert gegevens aan voor een landelijke multi-agency-rapportage, die ook de discriminatiegegevens van de politie en van het College van de Rechten van de Mens bevat.

Op regionaal niveau, het district Gelderland Zuid, verzamelt Ieder1Gelijk ook de multi-agency-registratiegegevens, met gegevens van Ieder1Gelijk, van de politie en van het College voor de Rechten van de Mens. Deze gegevens zijn verwerkt in de tabellen in onderstaand document.

De politieregistraties krijgt Ieder1Gelijk aangereikt vanuit de landelijke politie-organisatie. Op verzoek van de politie vermelden wij in de tabellen niet de politiecijfers van 2015, omdat door een andere registratiewijze die cijfers niet met elkaar te vergelijken zijn.

2. Discriminatiemonitor Gelderland Zuid 2016

2.1 Inleiding

Klachten en meldingen geven informatie over situaties die mensen als discriminerend ervaren. Ze bieden echter geen inzicht in hoe vaak dergelijke situaties in de samenleving voorkomen. Uit onderzoek blijkt dat slechts één op de acht discriminatie-ervaringen ergens wordt gemeld. De gemelde discriminatie-ervaringen vormen dus het spreekwoordelijke topje van de ijsberg waaronder een veelvoud aan niet gemelde ervaringen ligt verscholen. Klachtgegevens zijn in zekere zin een weergave van meldgedrag: stijgingen of dalingen in het aantal klachten zijn niet noodzakelijk een indicatie van het meer of minder voorkomen van discriminatie-ervaringen, maar kunnen mogelijk (ook) verklaard worden door veranderingen in meldgedrag. Zo kan een campagne die mensen aanspoort om discriminatie te melden bijvoorbeeld leiden tot een (tijdelijke) stijging van het aantal meldingen. Om inzicht te krijgen in de omvang van situaties die als discriminatie zijn ervaren is aanvullend onderzoek nodig, zoals enquêtes naar discriminatie-ervaringen. Bij klachtgegevens speelt ook dat discriminatie-ervaringen subjectief van aard zijn: waar de ene persoon een situatie als discriminerend ervaart, kan een ander een vergelijkbare situatie anders interpreteren. De subjectieve ervaring kan ook afwijken van de objectieve of juridische werkelijkheid; iemand kan discriminatie ervaren en melden terwijl dat objectief gezien onterecht is. Andersom kan discriminatie plaatsvinden, terwijl het door betrokkenen niet als zodanig ervaren wordt. Dergelijke situaties worden nergens gemeld en blijven daardoor buiten beeld.

2.2 Omvang van gemelde discriminatie-ervaringen in Gelderland Zuid

Discriminatie kan iedereen treffen. Maar hoe vaak komt het voor? Wie wordt erdoor getroffen? En waar gebeurt dat? Die vragen zijn niet eenvoudig te beantwoorden. Discriminatie is namelijk niet altijd zichtbaar, wordt niet altijd herkend én wordt lang niet altijd gemeld. Niet alleen bij de burger maar ook bij professionals die contact hebben met burgers op lokaal niveau, is hier winst te behalen. In dit rapport worden de beschikbare data uit Gelderland Zuid gepresenteerd. Het gaat om cijfers van Ieder1Gelijk, van de Nationale Politie en van het College voor de Rechten van de Mens (hierna: "het College") waar inwoners uit dit deel van het land bij betrokken zijn. Al die cijfers bij elkaar geven een indruk van de omvang van discriminatie, van de plekken waar het voorkomt en van de mensen die het treft. Het is echter slechts een indicatie van wat er daadwerkelijk binnen onze samenleving speelt. De meeste gevallen van discriminatie worden nergens gemeld en blijven daarmee buiten alle rapportages.

Tabel 1 Totaal aantal klachten, meldingen en registraties van discriminatie per jaar

	2015	2016
Ieder1Gelijk klachten/meldingen	224	215
Politie, geregistreerde discriminatie-incidenten	138	156
Politie, geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemers met een publieke taak	19	30
College voor de Rechten van de Mens, afgehandelde verzoeken om oordeel		7
Ieder1Gelijk eigen screening	29	16
Totaal	410	424

Er is geen sprake van opmerkelijke verschuivingen in de totale aantallen

2.3. Meldingen en klachten bij antidiscrimatievoorziening (ADV) Ieder1Gelijk

Tabel 2a
Aantal klachten/meldingen Ieder1Gelijk naar discriminatiegrond

	2015	2016
Antisemitisme	6	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	1	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	27	23
Godsdienst	19	20
<i>Waarvan islam</i>	<i>(17)</i>	<i>(18)</i>
Handicap/chronische ziekte	11	24
Leeftijd	31	38
Levensovertuiging	1	0
Nationaliteit	10	6
Politieke gezindheid	2	1
Ras	104	97
Seksuele gerichtheid	6	11
Overige (niet-wettelijke) gronden	27	17
Totaal	239	237

Er is een toename van het aantal meldingen op grond van handicap/chronische ziekte. Deze toename betreft vooral klachten over het (aanvullende) openbaar vervoer. Mogelijk heeft dat te maken met de aandacht voor deze discriminatiegrond naar aanleiding van de inwerkingtreding van het VN-verdrag handicap in juli 2016. Doel van dit verdrag is het bevorderen, beschermen en waarborgen van de mensenrechten van mensen met een beperking. In Nijmegen maakt Ieder1Gelijk deel uit van de lokale coalitie voor inclusie.

De toename van het aantal meldingen op grond van seksuele gerichtheid heeft te maken met de situatie van lhbt-vluchtelingen in de grote noodopvanglocatie Heumensoord in Nijmegen/Heumen.

Tabel 2a.1**Aantal registraties eigen screening Ieder1Gelijk, naar discriminatiegrond**

	2015	2016
Antisemitisme	1	0
Arbeidscontract	0	0
Arbeidsduur	0	0
Burgerlijke staat	0	0
Geslacht	4	0
Godsdienst	0	2
<i>Waarvan islam</i>	<i>(1)</i>	<i>(2)</i>
Handicap/chronische ziekte	2	0
Leeftijd	15	10
Levensovertuiging	0	0
Nationaliteit	0	0
Politieke gezindheid	0	0
Ras	6	5
Seksuele gerichtheid	1	0
Overige (niet-wettelijke) gronden	0	0
Totaal	29	17

Tabel 2b**Aantal klachten/meldingen Ieder1Gelijk, naar wijze van discriminatie**

	2015	2016
Bedreiging	6	9
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	157	151
Vijandige bejegening	56	56
Overig	8	10
Totaal	227	226

Tabel 2b.1**Aantal registraties eigen screening Ieder1Gelijk, naar wijze van discriminatie**

	2015	2016
Bedreiging	0	0
Geweld	0	0
Omstreden behandeling	22	13
Vijandige bejegening	4	3
Overig	1	0
Totaal	27	16

Tabel 2c**Aantal klachten/meldingen Ieder1Gelijk naar terrein¹**

	2015	2016
Arbeidsmarkt	89	64
Buurt/wijk	20	20
Collectieve voorzieningen	18	26
Commerciële dienstverlening	13	16
Horeca/amusement	8	16
Huisvesting	10	8
Media en reclame	0	1
Onderwijs	22	16
Openbare ruimte	11	6
Politie/OM/VD	8	5
Privésfeer	5	5
Publieke/politieke opinie	8	12
Sport en recreatie	6	14
Overig	6	6
Totaal	224	215

Al gaan de meeste meldingen over de arbeidsmarkt, het aantal is afgenomen vergeleken met het voorgaande jaar. Mogelijk speelt de opleving van de economie daar een rol in.

De toename van het aantal meldingen over de horeca hebben te maken met meldingen van vluchtelingen uit Eritrea die in Lent zijn gehuisvest en bewoners van AZC Nijmegen die geweigerd werden in de Nijmeegse horeca.

Er is in 2016 vaker melding gedaan van discriminatie op het terrein van de collectieve voorzieningen dan in 2015. Deze stijging is te verklaren doordat meer mensen zich als Nederlander ongelijk behandeld voelen doordat er voor asielzoekers en statushouders specifieke voorzieningen en tegemoetkomingen in het leven zijn geroepen waar zij geen gebruik van kunnen maken.

Tabel 2c.1**Aantal registraties eigen screening, Ieder1Gelijk, naar terrein**

	2015	2016
Arbeidsmarkt	19	10
Buurt/wijk	1	0
Collectieve voorzieningen	0	0
Commerciële dienstverlening	0	0
Horeca/amusement	0	0
Huisvesting	2	1
Media en reclame	2	0
Onderwijs	1	0
Openbare ruimte	2	2
Politie/OM/VD	0	1
Privésfeer	0	0
Publieke/politieke opinie	0	2
Sport en recreatie	0	0
Totaal	27	16

¹ Het totale aantal in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal meldingen/klachten/registraties. Eén melding kan namelijk over discriminatie op meerdere terreinen gaan, waardoor er verschillen ontstaan tussen het totaal in deze tabel en het totaal in tabel 1.

Tabel 2d**Aantal klachten/meldingen Ieder1Gelijk naar werkwijze²**

	2015	2016
(Alleen) registratie	220	215
Advies/informatie	145	149
Beïnvloeding beleid	47	40
Bemiddeling	12	18
Bijstaan in procedures	20	14
Doorverwijzing	10	21
Eigen onderzoek ADV	1	1
Overig	1	3
Totaal	456	461

Tabel 2d.1**Aantal registraties eigen screening, Ieder1Gelijk, naar werkwijze**

	2015	2016
(Alleen) registratie	27	16
Advies/informatie	19	10
Beïnvloeding beleid	19	10
Bemiddeling	0	0
Bijstaan in procedures	0	0
Doorverwijzing	0	0
Eigen onderzoek ADV	0	0
Totaal	65	29

² Per klacht en/of melding kunnen meerdere wijzen van klachtbehandeling worden toegepast en geregistreerd. Daarbij kan de wijze van klachtbehandeling niet of niet volledig ingevuld zijn voor de op het moment van rapportage nog lopende klachten. Het totale aantal geregistreerde werkwijzen van klachtbehandeling kan om die redenen dan ook afwijken van het totale aantal klachten.

Tabel 2e.1

Aantal klachten/meldingen Ieder1Gelijk naar gemeente en naar discriminatiegrond³

	Antisemitisme	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst (waarvan islam)	Handicap	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Politieke gezindheid	Ras	Seksuele gerichtheid	Niet-wettelijk
Berg en Dal					2	1 (1)		3		1		7		1
Beuningen					1	2 (2)	1				1	3		1
Buren								1						1
Culemborg												2		1
Druten					2		1	1				3		
Geldermalsen					1		1	1				3		1
Heumen					1								6	
Lingewaal														
Maasdriel					1			2				2		
Neder-Betuwe								1				4		
Neerijnen														
Nijmegen					13	15 (13)	20	27		4		64	9	12
Tiel					2			3				12	2	2
West Maas en Waal												2		
Wijchen					3		2	8				4		
Zaltbommel							3	5			1	4		

Let op: de optelsom van de discriminatiegronden van alle gemeenten komt niet overeen met tabel 2a. Dit omdat zowel de gemeente waar de melder woont als de gemeente waar het voorval heeft plaatsgevonden in deze tabel zijn opgenomen. Bijvoorbeeld de optelsom bij seksuele gerichtheid is groter dan in tabel 2a omdat er veel meldingen van inwoners uit Nijmegen zijn gedaan over incidenten in Heumensoord.

³ In deze tabel is het totaal aantal meldingen opgenomen zoals dat bekend is bij Ieder1Gelijk. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

Tabel 2e.2

Aantal klachten/meldingen Ieder1Gelijk naar gemeente en naar terrein, 2016⁴

	Arbeidsmarkt	Buurt/wijk	Collectieve voorzieningen	Commerciële dienstverlening	Horeca/amusement	Huisvesting	Media en reclame	Onderwijs	Openbare ruimte	Politie/OM/VD	Privésfeer	Publieke/politieke opinie	Sport	Overig
Berg en Dal	4	2	1	2	1					1		3		
Beuningen									2	1	1	3	1	
Buren	1												1	
Culemborg			1				1	1						
Druten	4		1										1	
Geldermalsen	2		2									2	1	
Heumen		7												
Lingewaal														
Maasdriel	4	1												
Neder-Betuwe	1	1						1		1				1
Neerijnen														
Nijmegen	44	10	17	14	18	5	1	12	5	5	3	3	10	6
Tiel	6	2	4			2		2	1	1		2		
West Maas en Waal		1											1	
Wijchen	12	1		3										
Zaltbommel	7	1				1						1		

⁴ In deze tabel is het totaal aantal meldingen opgenomen zoals dat bekend is bij Ieder1Gelijk. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

Tabel 2e.3**Aantal klachten/meldingen Ieder1Gelijk naar gemeente en naar wijze van discriminatie, 2016⁵**

	Bedreiging	Geweld	Omstreden behandeling	Vijandige bejegening	Overig
Berg en Dal	1		9	5	
Beuningen			4	4	
Buren			2		
Culemborg			2	1	
Druten			6		
Geldermalsen	1		5	2	
Heumen	1			7	
Lingewaal					
Maasdriel	1		4	1	
Neder-Betuwe			2	3	1
Neerijnen					
Nijmegen	5		110	36	6
Tiel			15	3	3
West Maas en Waal			1	1	
Wijchen			15	2	
Zaltbommel	1		9	1	

⁵ In deze tabel is het totaal aantal meldingen opgenomen zoals dat bekend is bij Ieder1Gelijk. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

Tabel 2e.4

Aantal klachten/meldingen Ieder1Gelijk naar gemeente en naar werkwijze, 2016⁶

	(Alleen) registratie	Advies/informatie	Beïnvloeding beleid	Bemiddeling	Bijstaan in procedures	Doorverwijzing	Eigen onderzoek ADV	Overig
Berg en Dal	14	6	1	1	2	1		
Beuningen	8	6	1			1		1
Buren	2		1					
Culemborg	3	3				1		
Druten	6	5	1					
Geldermalsen	7	4	1					
Heumen	7	6	1					
Lingewaal								
Maasdriel	5	3				2		
Neder-Betuwe	5	4	1	3	1	1		
Neerijnen								
Nijmegen	152	104	36	15	10	14	1	3
Tiel	20	14	2	2	2	1		
West Maas en Waal	2	2						
Wijchen	16	11	7		2	1		
Zaltbommel	10	9	2	1				

⁶ In deze tabel is het totaal aantal meldingen opgenomen zoals dat bekend is bij Ieder1Gelijk. Dit betekent dat het meldingen betreft van inwoners van de gemeenten en/of meldingen van voorvallen die zich in de gemeente afspeelden.

Tabel 2f

Aantal klachten/meldingen Ieder1Gelijk naar discriminatiegrond en terrein, 2016

	Antisemitisme	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Politieke gezindheid	Ras	Seksuele gerichtheid	Niet-wettelijk
Arbeidsmarkt					12	2	3	42		2		20		2
Buurt/wijk					1	1						13	6	
Collectieve voorzieningen					1	3	4	4		1		9	1	5
Commerciële dienstverlening							9			1		5		1
Horeca/amusement					3		2	1				11		1
Huisvesting							1			1		7		2
Media en reclame												1		
Onderwijs						5		1				12		1
Openbare ruimte	1					3					1	5	1	
Politie/OM/VD					1		1					4		1
Privésfeer					2	1				1				2
Publieke/politieke opinie						3						13	1	
Sport en recreatie					4		3					4	1	2
Overig						3	1	1				4	1	

Tabel 2g

Aantal klachten/meldingen Ieder1Gelijk naar wijze van discriminatie en discriminatiegrond, 2016

	Arbeidscontract	Arbeidsduur	Burgerlijke staat	Geslacht	Godsdienst	Handicap	Leeftijd	Levensovertuiging	Nationaliteit	Politieke gezindheid	Ras	Seksuele gerichtheid	Niet-wettelijk
Bedreiging					3						7	1	
Geweld											1		
Omstreden behandeling				21	10	24		49	6		60	2	15
Vijandige bejegening				1	13	1		1		1	44	8	1
Overig				1							7		1

Tabel 2h

Aantal klachten/meldingen Ieder1Gelijk, naar wijze van discriminatie en terrein, 2016

	Bedreiging	Geweld	Omstreden behandeling	Vijandige bejegening	Overig
Arbeidsmarkt			74	4	
Buurt/wijk	4			18	5
Collectieve voorzieningen			23	3	
Commerciële dienstverlening			15	3	
Horeca/amusement			18		
Huisvesting			9		
Media en reclame				1	
Onderwijs			9	6	
Openbare ruimte	1			7	
Politie/OM/VD			6	1	
Privésfeer			4		1
Publieke/politieke opinie	2		2	12	1
Sport en recreatie			10	2	1
Overig	3	1	2	4	1

2.4 Incidenten geregistreerd door de politie

Tabel 3a

Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie naar discriminatiegrond

	2016
Antisemitisme	10
Geslacht	
Godsdienst	20
<i>Waarvan islam</i>	<i>18</i>
Handicap	1
Levensovertuiging	
Ras	72
Seksuele gerichtheid	46
Onbekend	24
Totaal	173

Tabel 3b

Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten naar wijze van discriminatie

	2016
Bedreiging	5
Belediging	119
Mishandeling	9
Opruiing	1
Uitsluiting	7
Vernieling/bekladding	36
Totaal	177

Tabel 3c

Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie naar terrein

	2016
Commerciële dienstverlening (o.a. winkel)	2
School/schoolgerelateerd	2
Sportcomplex (tijdens of in relatie tot sportbeoefening)	3
Werk situatie/werkgerelateerd	4
Directe woonomgeving (binnen en buiten)	24
Gebedshuis (kerk, moskee, synagoge e.d.)	5
HOP (homo-ontmoetingsplaats)	
Horeca/festival/uitgaan	7
Openbaar vervoer (incl. halte en station)	3
Openbare weg/verkeer	89
Openbare weg	
Overige/Onbekend/Niet van toepassing	17
Totaal	156

Tabel 3d

Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar gemeente (over incidenten die zich afspeelden in een gemeente) en naar aantal per 1.000 inwoners

	Aantal inwoners ⁷	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie per 1.000 inwoners
		2016	2016
Berg en Dal	34416	12	0,34868
Beuningen	25285	2	0,07908
Buren	26159	4	0,15291
Culemborg	27602	13	0,47098
Druten	18350	5	0,27248
Geldermalsen	26334	6	0,22784
Heumen	16371	2	0,12217
Lingewaal	11095	1	0,09013
Maasdriel	24134	3	0,12431
Neder-Betuwe	22888	2	0,08738
Neerijnen	12080	2	0,16556
Nijmegen	171372	70	0,40847
Tiel	41550	22	0,50542
West Maas en Waal	18631	3	0,16102
Wijchen	40850	4	0,09792
Zaltbommel	27450	5	0,18215

⁷ Aantal inwoners op 1 januari 2016 (Bron: CBS Statline)

Tabel 3d.2

Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten tegen werknemer publieke functie (2016) en beledigingen politie (2015), naar gemeente (over incidenten die zich afspeelden in een gemeente) en naar aantal per 1.000 inwoners

	Aantal inwoners	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie per 1.000 inwoners
		2016	2016
Berg en Dal	34416	1	0,03954
Beuningen	25285		
Buren	26159		
Culemborg	27602	1	0,05449
Druten	18350		
Geldermalsen	26334	1	0,06108
Heumen	16371		
Lingewaal	11095		
Maasdriel	24134	1	0,04369
Neder-Betuwe	22888		
Neerijnen	12080		
Nijmegen	171372	20	0,48134
Tiel	41550	3	0,16102
West Maas en Waal	18631		
Wijchen	40850		
Zaltbommel	27450	3	0,10928

Tabel 3e**Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar gemeente en naar discriminatiegrond⁸**

	Antisemitisme	Geslacht	Godsdienst (waarvan islam)	Handicap	Levensovertuiging	Ras	Seksuele gerichtheid	Onbekend
Berg en Dal			2 (2)			4	3	3
Beuningen			1 (0)			1		
Buren			1 (1)			3		1
Culemborg	3		2 (2)			3	6	1
Druten			1 (1)			1	3	1
Geldermalsen	1		1 (1)				4	
Heumen							2	
Lingewaal							1	
Maasdriel						3		
Neder-Betuwe						1		1
Neerijnen							2	
Nijmegen	2		7 (7)			33	20	9
Tiel	2		4 (4)			7	3	6
West Maas en Waal						3		
Wijchen	2			1		1		1
Zaltbommel			1 (1)			2	2	

Het aantal signalen antisemitisme is afgetrokken van het aantal signalen ras om dubbelingen te voorkomen.

⁸ Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere gronden gaan en dat verklaart het verschil.

Tabel 3e2

**Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie,
naar gemeente en naar wijze van discriminatie⁹**

	Bedreiging	Belediging	Mishandeling	Opruiging	Uitsluiting	Vernieling/bekladding
Bergen Dal	1	9				3
Beuningen		2				
Buren		3				2
Culemborg		9				4
Druten		4				1
Geldermalsen		5				1
Heumen		2				
Lingewaal		1				
Maasdriel		3				
Neder-Betuwe		1	1			
Neerijnen		2				
Nijmegen	1	55	5	1	6	11
Tiel		14	1			7
West Maas en Waal		3				1
Wijchen		3				1
Zaltbommel		4	1		1	

⁹Het totale aantal registraties per jaar in deze tabel kan afwijken van het totaal aantal in tabel 1. Eén registratie kan over discriminatie op meerdere wijzen gaan en dat verklaart het verschil.

Tabel 3°3

Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, naar gemeente en naar locatie

	dienstverlening	Commerciële	School	Sportcomplex	Werkgerelateerd	Directe woonomgeving	Gebedshuis	HOP	Horeca	Openbaar vervoer	Openbare weg	Openbare weg/verkeer	Overig/onbekend
Berg en Dal				2		1				1	5	1	2
Beuningen											2		
Buren						1			1		2		
Culemborg						3			1		6		3
Druten			1			1					3		
Geldermalsen											5		1
Heumen											2		
Lingewaal						1							
Maasdriel						2				1			
Neder-Betuwe											2		
Neerijnen						1					1		
Nijmegen				1	3	9	3		5	1	39		9
Tiel	1				1	4	2				14		
West Maas en Waal										1	2		
Wijchen											3	1	
Zaltbommel	1					1					2		1

Tabel 3h

Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie, per wijkteam/basisteam

	Aantal geregistreerde discriminatie-incidenten politie
	2016
Basisteam de Waarden	58
Basisteam Nijmegen-Noord	29
Basisteam Nijmegen-Zuid	41
Basisteam Tweestromenland	28
Totaal aantal Gelderland-Zuid	156

Discriminatievorm

	Gelderland-Zuid
bedreiging	
belediging	126
mishandeling	9
opruiming	1
uitsluiting	7
vernietiging	31
Eindtotaal	174

Discriminatiegrond

	Gelderland-Zuid
antisemitisme	10
geslacht	
godsdienst	20
<i>waarvan islam</i>	18
handicap	1
levensovertuiging	
ras	72
seksuele gerichtheid	46
Onbekend	24
Eindtotaal	173

Locatie

	Gelderland-Zuid
commerciële dienstverlening	2
directe woonomgeving	24
gebedshuis	5
homo-ontmoetingsplek	
horeca/festival/uitgaan	7
openbaar vervoer	3
openbare weg	89
recreatie	
school	2
social media	
sportcomplex	3
werkgerelateerd	4
overig	12
onbekend	5
Eindtotaal	156

3. Contextinformatie discriminatie 2016*

Meldingen en klachten over discriminatie staan niet op zichzelf maar vinden plaats in een maatschappelijke context: uitspraken van publieke figuren, berichtgeving van media, politieke en maatschappelijke ontwikkelingen en overheidsbeleid kunnen van invloed zijn op discriminatie en gevoelens van uitsluiting. We presenteren in vogelvlucht enkele ontwikkelingen, voorvallen en discussies die in 2016 van invloed zijn geweest op het discriminatiebeeld in gemeenten in Nederland.

3.1 Maatschappelijk klimaat en publieke discussies

Toon van het debat

Er is sprake van toenemende verharding en polarisatie in de samenleving. In het maatschappelijk debat over discriminatie komen mensen steeds meer tegenover elkaar te staan, bestoken elkaar verbaal en er lijkt weinig ruimte voor nuance. Niet alleen de massaliteit van discriminerende opmerkingen op internet is verontrustend, ook het feit dat het steeds openlijker wordt geuit.

Houding tegenover vluchtelingen

Over vluchtelingen zijn de meningen sterk verdeeld. Naast uitgesproken voor- en tegenstanders van opvang bestaat er een grote middengroep die neutraal is of twijfelt. Vooral over culturele verschillen en druk op voorzieningen, zoals woningen, maken mensen zich zorgen.

In het begin van het jaar legt de toestroom van vluchtelingen een grote druk op de noodopvang. Met name is er kritiek van het College van de Rechten van de Mens en de Nationale Ombudsman op de situatie in noodopvang Heumensoord: "Grootschalige opvang is schadelijk voor de veiligheid en gezondheid van asielzoekers", concludeert het College, dat een aantal aanbevelingen doet om de situatie te verbeteren.

Er verschijnen berichten dat met name lhbt-vluchtelingen in de opvang doelwit zijn van pesterijen, bedreigingen en intimidatie. Er bestaat grote politieke verdeeldheid over de vraag of die groep voor hun eigen veiligheid apart opgevangen moet worden. Tegenstanders van aparte opvang vinden dat dat indruist tegen de Nederlandse normen en waarden en het gelijkheidsbeginsel. De Tweede Kamer neemt een motie aan voor aparte en veilige asielopvang voor kwetsbare groepen. In de praktijk komt dit moeilijk van de grond. Wel is er in elke opvanglocatie van het COA een vertrouwenspersoon bij wie asielzoekers zaken als discriminatie en bedreiging kunnen aankaarten. Het COC noemt de maatregelen 'stapjes in de goede richting' maar blijft zich zorgen maken over de veiligheid van lhbt's in de opvang.

Etnisch profileren

De discussie over etnisch profileren door de politie wordt in 2016 weer actueel als rapper Typhoon staande wordt gehouden door agenten omdat zijn witte SUV niet bij hem zou passen. Ook een rapport van de politie zelf, 'Boeven vangen, een onderzoek naar proactief politietoetreden', geeft aanwijzingen voor het bestaan van etnisch profileren binnen de Nederlandse politie.

De minister kondigt als maatregel een uitbreiding van de politie-app aan: iedereen die een klacht heeft over de politie naar aanleiding van een controle, krijgt in de app de vraag voorgelegd: Vindt u dat u etnisch geprofileerd bent? De politie wil hiermee inzicht krijgen in hoe vaak burgers zich etnisch geprofileerd voelen en of dat terecht is.

Proces Wilders

De rechtbank veroordeelt PVV-leider Geert Wilders voor groepsbelediging en het aanzetten tot discriminatie wegens uitlatingen van Wilders gedaan in 2014. Die uitlatingen hebben geleid tot 6.474 aangiftes tegen Wilders wegens discriminatie en belediging. Bij de antidiscriminatievoorzieningen kwamen ruim 4.500 meldingen binnen. "Wilders heeft een hele bevolkingsgroep apart gezet, zonder daarbij enig onderscheid te maken", aldus de rechtbank. Wilders heeft volgens de rechtbank met zijn uitlatingen bijgedragen aan een verdere polarisatie binnen de Nederlandse samenleving. De rechtbank legt geen straf op, omdat Wilders volgens de rechtbank met deze veroordeling voldoende gestraft is. Het vonnis maakt duidelijk waar de grenzen van de vrijheid van meningsuiting voor een politicus liggen. Daarmee vindt de rechtbank dat voldoende recht is gedaan. Zowel Wilders als het Openbaar Ministerie hebben aangegeven in hoger beroep te gaan tegen de uitspraak.

3.2 Ontwikkelingen in discriminatiebestrijding door overheid en wetgever

Nationaal Actieprogramma discriminatie

Begin 2016 is de jaarlijkse discriminatiebrief aan de Tweede Kamer gestuurd, waarin het Nationaal Actieprogramma tegen Discriminatie is opgenomen, een herijking van het Actieprogramma uit 2010. De drie hoofdpunten uit het actieprogramma zijn gericht op preventie en bewustwording, versterking van samenwerking en infrastructuur en aandacht voor lokale aanpak van discriminatie. Het bevat ook nieuwe maatregelen om discriminatie van bepaalde groepen aan te pakken: discriminatie van moslims, vrouwen, mensen met een handicap en anti-zwart racisme.

Om een brede beweging richting een inclusieve (semi) overheid in gang te zetten gaat het programma inclusieve overheid van start. Meer gemeenten worden betrokken bij het Charter Diversiteit. Een ander belangrijk punt in het Nationaal Actieprogramma betreft het versterken van de rol van antidiscrimatievoorzieningen (ADV's) zoals Ieder1Gelijk.

VN-Verdrag handicap

Nederland ratificeert in 2016 het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, tien jaar nadat het door de VN is aangenomen. Het VN-verdrag beoogt ieder mens in staat te stellen zelfstandig te leven, ongeacht handicap of chronische ziekte. Het verdrag legt verplichtingen op aan overheid, werkgevers, scholen en dienstverleners die de maatschappelijke inclusie van mensen met een beperking mogelijk moeten maken. Door aanpassing van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte moeten aanbieders van goederen en diensten en werkgevers geleidelijk zorgen voor algemene toegankelijkheid voor mensen met een handicap of chronische ziekte. Naar aanleiding van ratificatie van het VN-verdrag ook de Kieswet, de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Participatiewet en de Jeugdwet aangepast. De campagne 'zet een streep door discriminatie' richt zich begin 2017 op de grond handicap.

Erkenning voor transgenders in de antidiscriminatie wetgeving

De Nederlandse wetgeving kent geen aparte discriminatiegrond voor transgenders of mensen met een intersekse-conditie. Dit valt nu nog onder de discriminatiegrond sekse. De minister van Binnenlandse Zaken zegt toe het verbod van discriminatie van transgenders expliciet in de Algemene wet gelijke behandeling op te nemen. Het wetsvoorstel moet nog gemaakt worden.

Bestrijden arbeidsmarktdiscriminatie en anoniem solliciteren

In november is weer een rapportage over de voortgang van het actieplan arbeidsmarktdiscriminatie naar de Tweede Kamer gestuurd. Dit actieplan bestaat sinds 2014 en telt 48 maatregelen om arbeidsmarktdiscriminatie aan te pakken. In de voortgangsrapportage rapporteert de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onder andere over het besluit om geen zaken te doen met discriminerende bedrijven, de oprichting van het Team Arbeidsdiscriminatie Inspectie SZW, de campagne arbeidsmarktdiscriminatie, het actieplan Perspectief voor vijftigplussers, het diversiteitscharter, de invulling van het diversiteitsbeleid van het Rijk en de aanpak van zwangerschapsdiscriminatie.

Ook gemeenten voeren actief beleid om arbeidsmarktdiscriminatie te bestrijden, bijvoorbeeld met anoniem solliciteren, netwerkbijeenkomsten, gesprekken en trainingen over onbewuste vooroordelen en het belang van diversiteit binnen de eigen organisatie.

Partijprogramma's voor de Tweede Kamerverkiezingen

Bijna alle politieke partijen spreken zich in hun programma voor de verkiezingen van maart 2017 uit tegen discriminatie. In de aanpak van discriminatie zijn er duidelijke verschillen.

VVD wil discriminatie in het algemeen aanpakken door handhaven van bestaande wetgeving en voorlichting. Andere partijen noemen een bepaalde vorm van discriminatie: CDA, ChristenUnie, PvdA, SGP, DENK, VNL, SGP, en D66 noemen antisemitisme expliciet. 50plus, D66 en GroenLinks gaan in op leeftijdsdiscriminatie. GroenLinks, D66 en PvdD vragen aandacht voor discriminatie van mensen met een beperking. GroenLinks, D66 en PvdA en DENK noemen discriminatie van lhbt's.

Diverse partijen doen voorstellen om bestaande antidiscriminatie wetgeving aan te passen of om de handhaving van bestaande wetgeving tegen discriminatie aan te scherpen: GroenLinks en PvdD willen discriminatie op grond van seksuele gerichtheid en genderidentiteit opnemen in artikel 1 van de Grondwet. Voor GroenLinks geldt dat ook voor de discriminatiegronden leeftijd en handicap. 50plus is tegen leeftijdsdiscriminatie in alle

wet- en regelgeving en wil leeftijdsdiscriminatie in de Grondwet opnemen. GroenLinks en PvdD willen een hogere strafmaat voor discriminerend geweld, bedreigingen en intimidatie. DENK en PvdA pleiten voor politieagenten, gespecialiseerd in aanpak van discriminatie.

Partijen gaan ook in op discriminatie op de arbeidsmarkt: SP, GroenLinks en PvdA willen dat de arbeidsinspectie meer middelen en mogelijkheden krijgt om arbeidsmarktdiscriminatie aan te pakken. GroenLinks en PvdA promoten anoniem solliciteren. PvdA wil anoniem solliciteren als norm voor alle overheden en (semi)publieke instellingen. SP, PvdA en GroenLinks zijn voor naming en shaming bij discriminerende bedrijven. DENK is voor loksollicitaties om discriminatie bij werving op te sporen.

Ook etnisch profileren door de politie is een punt van aandacht in verkiezingsprogramma's: PvdA, D66, SP, GroenLinks, DENK en ChristenUnie willen etnisch profileren tegengaan door diversiteitsbeleid bij de politie. Andere voorstellen zijn: betere scholing, invoeren van stopformulieren om de reden van staandehouding te registreren, instellen speciaal Meldpunt politiefunctie en onderzoek naar etnisch profileren bij Belastingdienst, gemeenten, FIOD en inspectie SZW.

3.3 Onderzoeken over discriminatie

Emancipatiemonitor

Vrouwen zijn steeds hoger zijn opgeleid, tot een leeftijd van 45 jaar zelfs hoger dan mannen, zo blijkt uit de nieuwe Emancipatiemonitor van eind 2016. Dit vertaalt zich niet in een gelijke positie op de arbeidsmarkt: vrouwen hebben minder vaak een betaalde baan, werken vaker in deeltijd, zitten minder op topfuncties en krijgen per uur minder betaald dan mannen.

De overheid heeft haar streefcijfers met een groei naar ruim 30 procent bereikt voor het aantal vrouwelijke topambtenaren. Het aandeel vrouwelijke hoogleraren en vrouwen in topfuncties in het bedrijfsleven is iets gestegen. Bij de honderd grootste bedrijven is nu bijna een op de vijf leden van de raden van bestuur of toezicht een vrouw: een flinke toename.

In de gelijke verdeling van werk, huishouden en zorg is nog lang geen sprake van gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Vrouwen werken overwegend in deeltijd, ook als ze geen kleine kinderen hebben. Mannen houden sterk vast aan hun voltijdse werkweek, ook als ze kleine kinderen hebben. Jonge vaders gaan wel iets vaker flexibel werken om zorgtaken op zich te nemen. Niet alleen de zorg voor de kinderen, ook de zorg voor (schoon)ouders of andere familieleden wordt vaker door vrouwen geboden.

Integratierapport SCP

Migrantengroepen denken negatiever over het maatschappelijk klimaat en ervaren een grotere mate van discriminatie. Tot die conclusie komt het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), dat om de twee jaar een rapport publiceert over de integratie van personen met een migratieachtergrond in Nederland. Van de Turkse, Marokkaanse en Antilliaanse Nederlanders voelt slechts 60% zich thuis in Nederland. Dit aandeel nam af tussen 2006 en 2015. Minder mensen met een migratieachtergrond vinden Nederland een open en gelijkwaardig land. Autochtone Nederlanders denken juist positiever over de openheid en gelijkwaardigheid in Nederland. Bijna vier op de tien autochtone Nederlanders vinden wel dat er in Nederland te veel mensen van een andere nationaliteit wonen.

** Met dank aan RADAR, dat we rijkelijk hebben mogen putten uit het door hen samengestelde document **Stemmingen en Koersen 2016***